

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008 E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua тел. (044) 298 7033

Міністерство юстиції України

**Офіс Генерального прокурора
(до відома)**

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Статтею 3 Конституції України визначено, що людина, її життя і здоров'я є найвищою соціальною цінністю.

Права і свободи людини і громадянина закріплено у Розділі II Конституції України та, відповідно до статті 22 Основного Закону України, не є вичерпними, гарантуються і не можуть бути скасовані.

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина, метою якого є:

захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

додержання та повага до прав і свобод людини і громадянина у відносинах, що виникають між юридичними особами публічного та приватного права, а також фізичними особами, які перебувають на території України, у випадках, передбачених окремим законом;

запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню;

сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність до Конституції України, міжнародних стандартів у цій сфері.

Мною, у зв'язку із здійсненням на підставі статей 13 та 19-1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», парламентського контролю за дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захисту прав кожного на території України, виконанням функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання виявлено грубі порушення прав людини на захист від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у діяльності державної установи «Полтавська установа виконання покарань (№ 23)» (далі – установа), у якій на час відвідування НПМ утримувались 585 ув'язнених та засуджених.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання.

Статтею 28 Конституції України кожен має право на повагу до його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

Згідно з положеннями частини 3 статті 50 Кримінального кодексу України покарання не має на меті завдати фізичних страждань або принизити людську гідність.

Частиною 1 статті 8 Кримінально-виконавчого кодексу України серед основних прав засуджених визначено право на гуманне ставлення до них та на повагу їх людської гідності; засуджені не повинні підлягати жорстокому, нелюдському або такому, що принижує їх гідність, поводженню.

В ході відвідування установи, групою НПМ встановлено порушення вимог пункту 2.10 розділу II Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 14.06.2019 № 1769/5 (далі – ПВР).

Так, у приміщеннях збірного відділення № 4 та № 5, в які поміщаються новопривбулі особи, або, які вибувають з неї, нагадують «кам'яні мішки».

Ці приміщення не забезпечені достатнім освітленням, вентиляцією та доступом до питної води, у них відсутні вікна, внаслідок чого в ув'язнених відсутній доступ до природного свіжого повітря.

Окрім цього, у цих приміщеннях не обладнано санвузлів, у зв'язку з чим ув'язнені не мають можливості справляти природні потреби.

За інформацією керівника установи зазначені камери перебувають на ремонті та не використовуються.

Однак вказане не відповідає дійсності, оскільки у цих приміщеннях були наявні недопалки та пачки з під цигарок, окрім того, згідно записів у Книзі чергувань по збірному відділенню ДУ «Полтавська установа виконання

покарань (№ 23)» у камерному приміщенні № 4 09.11.2022 тримався ув'язнений [REDACTED], 09.12.2022 ув'язнений [REDACTED], а у камерному приміщенні № 5 09.12.2022 тримався засуджений [REDACTED]

У ході відвідування двері зазначених приміщень було демонтовано працівниками установи.

Частинами першою, другою статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення» передбачено, що особам, взятим під варту, забезпечуються належні умови, що відповідають правилам санітарії та гігієни.

Норма площі в камері для однієї взятої під варту особи не може бути менше 2,5 квадратного метра.

В той же час, на момент відвідування установи в камерному приміщенні № 74 утримувалось 10 осіб, при тому, що згідно із наданою адміністрацією інформації щодо норми площі камерних приміщень у державній установі «Полтавська установа виконання покарань (№ 23)», загальна площа цього камерного приміщення складала 20,4 квадратних метра, тобто 2,04 квадратних метра на одного ув'язненого.

У камерному приміщенні № 40, площа якого 13,2 квадратних метра, фактично трималось 7 осіб, тобто площа на одного ув'язненого складала 1,9 квадратних метра.

Також, порушення норм площі на одного ув'язненого було встановлено у камерних приміщеннях 54-а, 55, 56, 57, 73, 74, 37, 38, 39, 40, 44, 51, 78, 88, 93, 94, 101, 102, 104, 138, 139, 140, 142, 143, 144, 145, 148, 150 та 152.

Матеріально-побутове забезпечення деяких засуджених та ув'язнених не відповідає вимогам статті 11 Закону України «Про попереднє ув'язнення», пункту 1 глави 4 розділу IX ПВР та пунктів 19, 20, 21 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R (2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць).

Так, при відвідуванні камер № 52, 53, 54, 54-а, 55, 56, 57 встановлено, що умови перебування у них не відповідають, навіть наближено, правилам санітарії та гігієни.

У зазначених камерних приміщеннях наявний стійкий сморід, зі стелі деяких камер скапує вода, стіни камерних приміщень вкриті пліснявою, значна захаращеність сумками та особистими речами, підлога та санвузол брудні, постільні речі вологі, матраци здебільшого порвані.

Окрім цього, у цих приміщеннях відсутня наочна інформація, періодичні видання чи література, право на користування якими визначено пунктом 1 глави 4 розділу VIII ПВР.

Під час відвідування встановлено надмірну заграбованість вікон у деяких камерних приміщеннях. Так, у камерному приміщенні № 45 через надмірну заграбованість недостатньо природного освітлення, постійно увімкнено штучне освітлення.

В установі продовжує порушуватися право на приватність. У більшості камерних приміщень ліжка розташовані впритул одне до одного, що позбавляє засуджених та ув'язнених особистого простору.

Лазне-пральне обслуговування засуджених та осіб, узятих під варту, здійснюється з порушенням вимог наказу Міністерства юстиції України від 08.06.2012 № 849/5 «Про затвердження Положення про організацію лазне-прального обслуговування осіб, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах» (далі – Положення про лазне-пральне обслуговування).

Так, в установі не ведеться Журнал обліку проведення тілесних оглядів у лазні установи, куточок фельдшера медичної частини не обладнаний аптечкою.

У порушення вимог пункту 2.14 Положення про лазне-пральне обслуговування, перукарня у лазні не функціонує (відсутній будь-який інструмент, немає освітлення перукарні).

Окрім цього, всупереч нормам належності для облаштування приміщень лазні та пральні меблями та інвентарем, у приміщенні перукарні відсутні стіл, крісло, табуретка, тумбочка та вішалка настінна, наявність яких передбачена.

Стаціонарна дезінфекційна камера знаходиться у неробочому стані, що не дозволяє дезінфікувати білизну інфекційних хворих та порушує вимоги Положення про лазне-пральне обслуговування.

Також встановлено порушення вимог наказу Міністерства юстиції України від 27.07.2012 № 1118/5 «Про затвердження Порядку забезпечення, обліку та експлуатації меблів, інвентарю і предметів господарчого призначення та норм їх забезпечення і експлуатації в установах виконання покарань і слідчих ізоляторах», в частині забезпечення пральні приміщення стелажем, скринєю для брудної білизни, баком для питної води та психрометром.

В установі порушуються вимоги Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 (далі – Правила ПБ).

Зокрема, у порушення вимог Правил ПБ в деяких камерах допускається експлуатація пошкоджених розеток, електрокабелів побутових електроприладів, які втратили ізоляційні здатності, електричні лампи розжарення без захисних плафонів закритого типу, використовуються саморобні подовжувачі, що може призвести до виникнення замикання та пожежі.

Також недостатньо заходів вживається адміністрацією установи щодо перекриття каналів надходження заборонених предметів, які можуть використовуватися засудженими та ув'язненими для вчинення злочинів.

Здебільшого заборонені предмети вилучаються у зоні, що охороняється, а не під час їх потрапляння до камерних приміщень.

Так, у 2022 році у зоні, що охороняється, було вилучено 134 колюче-ріжучих предметів, а при спробі доставки лише 7, також вилучено 134 мобільних телефони у зоні, що охороняється, а при спробі доставки 60.

Окрім цього, всупереч вимог ч. 4 ст. 32 Кодексу цивільного захисту України та наказу МВС України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту», установа не забезпечена укриттями для захисту в особливий період населення, яке не підлягає укриттю в захисних спорудах та спорудах подвійного призначення.

Ув'язнені та засуджені, які утримуються в установі разом із персоналом, піддаються щоденному реальному ризику для життя та здоров'я, залишаючись незахищеними, відповідно, у камерах та на робочих місцях під час повітряної тривоги, обумовленої актами військової агресії рф проти України.

Під час відвідування опитані особи скаржилися на бездіяльність медичних працівників та ігнорування виказаних ними скарг на здоров'я, зокрема на те, що вони тривалий час не можуть потрапити на прийом до медичної частини установи.

Під час відвідування установи представниками групи НПМ порушувалося питання щодо доставлення ув'язнених для надання необхідної медичної допомоги та консультацій лікарем щодо стану здоров'я.

Зазначене свідчить про неналежну взаємодію медичних працівників міської медичної частини філії ДУ «ЦОЗ ДКВС України» у Полтавській області та працівниками установи, що не забезпечує надання вчасної та якісної медичної допомоги утримуваним особам.

Наведені порушення, у разі невжиття заходів до їх негайного усунення, можуть призвести до дискредитації держави Україна серед країн – членів Організації Об'єднаних Націй, беручи до уваги зобов'язання кожної з таких держав, згідно зі статтею 55 Статуту ООН, сприяти загальній повазі та додержанню прав людини й основних свобод.

З огляду на викладене, а також приймаючи до уваги те, що:

відповідно до підпункту 2⁷ пункту 3 Положення про Міністерство юстиції України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 228 від 2 липня 2014, Міністерство юстиції України забезпечує контроль за дотриманням прав людини і громадянина, вимог законодавства щодо виконання і відбування кримінальних покарань, реалізацією законних прав та інтересів засуджених та узятих під варту осіб,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 22 Закону України від 23.12.1997 № 776/97-ВР «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

п р о ш у :

1. Вжити вичерпних заходів до негайного усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та

покарання у діяльності державної установи «Полтавська установа виконання покарань (№ 23)», причин та умов, що їм сприяють, а також запобігання їх у подальшому.

2. Організувати та провести перевірку стану організаційної діяльності державної установи «Полтавська установа виконання покарань (№ 23)», причин неналежного функціонування, що потягли порушення прав людини, за результатами якої вжити вичерпних заходів реагування, вирішити питання притягнення до відповідальності винних осіб.

3. Про результати розгляду цього акту реагування у місячний строк повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, додавши на підтвердження інформацію, копії документів та матеріалів фотофіксації про вжиті заходи.

Звертаю увагу, що відповідно до частини 2 статті 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», а також статті 188-40 Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Потапович П. 044-298-70-73

 UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
№1945.2/39.1/3123-23/23/39.1 від 01.03.2023
КЕП: Лубінець Д. В. 01.03.2023 13:10
5FBV77F7B650371D04000000E88D010044560300